

RIM

Apeninski polotok pred Rimom

Živeča ljudstva:

- Etruščani - Padska nižina
 - Pastirstvo, poljedelstvo, zlatarji
 - Aristokratska družba, ženske so imele velik pomen
 - Mnogobožci, sarkofagi, grobnice, nekropole, razvili so pisavo
- Italska ljudstva - osrednji del polotoka
- Grki - južni del
- Kartažani - Sicilija, Sardinija

Rojstvo mesta Rim

Romul in Rem, dvojčka, ki ju je mati zapustila. Hrani ju volkulja. Kasneje odrasteta in na 7 gričih zgradita mesto Rim. Za prevlado v mestu se spreta in Romul ubije Rema.
7 rimskih gričev: Aventin, Celij, Eskvilin, Kapitol, Kvirinal, Viminal, Palatin

Plemenska družba: familija- družina, gens- rod, kuria- bratstvo, tribus- pleme.
Kraljevina [753-509 pr. Kr.] : Rex- kralj, senat - svet starešin, ljudska skupščina

Patriciji in Plebejci:

PATRICIJI - premožni potomci uglednih prvotnih naseljencev

- imeli so vse državljske pravice

PLEBEJCI - prebivalci podrejenih ozemelj, potomci kasnejših priseljencev v Rim.

Prepoved vključevanja v vojsko in politiko, prepoved poročanja s patriciji, davki

-> nezadovoljstvo plebejcev -> **Servij Tulij** uvede družbeno reformo ; prebivalstvo razdeli na 5 davčnih razredov po premoženju; ostanejo ljudje brez premoženja -> **PROLETARIJI**

Aristokratska republika

Zadnji Rimski kralj **Tarkvinij Superbus** zaradi svoje nepriljubljenosti odstavljen -> začetek republike:

SENAT: zakonodajna oblast, sprva le patriciji, kasneje tudi plebejci

MAGISTRAT: 2 konzula – rimska vojska, izbereta diktatorja

8 pretorjev – sodstvo

Cenzurji – rimski nadzorniki, kontrolorji

Edili – policija

Kvestorji- blagajna

SKUPŠČINE: Tribusna – sposobnost za vojsko

Centurijska – izbira vojakov

Plebejska – predstavniki plebejcev

Plebejci se želijo bolj uveljaviti -> boj za enakopravnost traja 170 let.

Dosežejo:

- pravica volitve ljudskih tribunov
- Veto – ugovor na zakon
- Zapisali so zakone na 12 bronastih ploščic
- Lahko so se poročali s patriciji
- Eden od konzulov postane plebejec
- Sklepi plebejskih skupščin dobijo veljavo zakona

Nov družbeni razred: premožni plebejci ali patriciji z uradnimi službami - **NOBILITETA**

Širjenje Rimske države

a) APENINSKI POLOTOK

- Etruščani – Zmaga rima
- Galci – Galska katastrofa, Rim poražen
- Italska ljudstva – Zmaga Rima
- Tarent – Rimljani premagani; *Pirova zmaga [zmaga, ki je nevredna]*

Osvojili so celoten Ap. Polotok razen Keltov in juga. Nastanejo RIMSKE KOLONIJE.

b) SREDOZEMLJE

- Punske vojne s Kartažani
- 1. PUNSKA VOJNA – za Sicilijo. Zmaga Rimljanov. Dobijo še Sardinijo in Korziko.
- 2. PUNSKA VOJNA – **Hanibal**. Poraz rimljanov na severu in na jugu (bitka pri Kanah). Kasneje Rimljani vodijo Hanibala v Španijo in na Sicilijo pod vodstvom **Kornelija Scipiona**. Hanibal doživi poraz [bitka pri Zami]. Španija postane Rimska provinca.
- 3. PUNSKA VOJNA – Dokončen poraz Kartagine. Sev. Afrika postane rimska provinca.

c) BALKAN IN VZ. SREDOZEMLJE

- Galci - Zmaga Rima in rimska provinca Galija
- Padska nižina
- Makedonija rimska provinca.
- Grčija postane Rimska provinca Ahaja.
- Egipt
- Maloazijske posesti – provinca Azija.

Ureditev in položaj na osvojenih Ozemljih

- »*Deli in vladaj!*« - enim mestom so dali več, drugim manj pravic. Tako so se ene trudile da bi jih dobile, druge trudile, da bi jih obdržale.
- Podpirali so sovražnike svojih sovražnikov
- Nadzorovali ozemlja

Uprava na Apeninskem polotoku:

- RIMSKE DRŽAVNE KOLONIJE**; vse državljske pravice
- MUNICIPIJI**; poldržavljeni, brez političnih in vojaških pravic, svobodno trgovanje
- ZAVEZNIŠKA MESTA**; brez državljskih pravic, prispevanje vojakov in ladij, obdržali so lastno samoupravo.

Uprava v Sredozemlju:

- SVOBODNA mesta**; prispevanje vojakov in ladij
- NESVOBODNA mesta**; plačevanje davkov – **TRIBUT** [*vojni davek; vir bogastva*], prispevanje vojakov, ladij.

ROMANIZACIJA- širjenje rimskega načina življenja po Sredozemlju.

Posledice vojn:

- propad malih kmetov, nastajanje veleposesti
- »*Kruha in iger*« - za boljše razpoloženje ljudi, manipuliranje volilcev
- Uveljavljanje denarnega gospodarstva, izžemanje provinc
- Dvig trgovcev- **VITEZI** [*premožni trgovci*]
- Nezadovoljstvo -> **DRŽAVLJANSKA VOJNA**
- Konec dotoka vojnega plena

Poskusi rešitev socialnih nasprotij

Brata Gragh – zastopnika ljudstva

- Tiberij Gragh ; *zemljiški maksimum in drugi predlogi*
- senatu je odvzemal pravice -> zato so ga ubili.
- Gaj Grakh ; *zemljiški zakon, pravica, da se odstavi ljudski tribun, zakon o žitu
vojni zakon, zakon o sodstvu. zakon o osnovanju naselbin.*
- sužnju naroči, naj ga ubije